

ELŐSZÓ

Korai elődünk jól látta, hogy a ceremóniális intézmények szerepe az időben előrehaladva fokozatosan veszít korábbi jelentőségéből. Egy dolog viszont e téren mindmáig változatlanul fennmaradt: a kisebb-nagyobb közösségek továbbra is ragaszkodnak hozzá, hogy a napi élet rutinját időről-időre rítusokkal törvén meg, megálljanak egy-egy történeti pillanatra, s megerősítsék együvé tartozásukat. Ezt szolgálják a naptári rendbe illesztett közösségi ünnepek, de erre adnak alkalmat a közösség kiemelkedő tagjainak életüteményei is. Ezek a rövid pihenők persze nemcsak a közösség egészét szolgálhatják, hanem bennünket, egyéneket is, hiszen hozzájárulhatnak ahhoz, hogy ilyenkor – az előresietésben megállván – a lelkünk valamennyire utolérhessen bennünket.

Utasi Ágnes életútja – annak egy „átmenete” – most alkalmat kínál egy „átmeneti rítusra”. Az ilyen ceremóniákat persze el is lehet rontani. Például azzal, hogy rutinszerűvé tesszük. Például azzal, hogy pusztán formalitássá változtatjuk. Például azzal, ha az emelkedett pillanatban megfogalmazott üzeneteink ellentétben állnak a mindennapokban tanúsított magatartásunkkal.

Bízom benne, hogy Ágika útítársaként (tudatosan használom ezt a kifejezést a „munkatárs” meg a „kolléga” szavak helyett) nem rontom el az ünnepet. Az ő személyisége egyébként is olyan, hogy nehéz is lenne őt tartalmatlan formalitásokkal méltatni. Hálás vagyok érte, hogy mintegy másfél évtizede sikerült megnyernem őt egy hosszú távú szövetségre. Ebben a mögöttünk álló időszakban Ági a hazai empirikus társadalomkutatás és a körülötte szerveződő tudományos közösség egyik leginkább megbecsült tagjává vált. S közben pedig úgy lett társunk az itteni munkában, hogy szakmai nagyszerűsége mellett a segítőkészségével, a barátságával is megajándékozott bennünket.

Szeretném hinni, hogy Ágika nemcsak az időnként megfogalmazott, s az ember lelkének nélkülözhetetlenül fontos „jó szavakból” tudja és érzi, mit jelent számunkra. Szeretném hinni, hogy a szavak üzenete nem áll ellentétben a gesztusainkból, magatartásunkból kiolvasható üzenettel. Ilyen üzenet kíván lenni most az is, hogy – statiszta szerepben ugyan, de – egy olyan kezdeményezés mellé álltunk, melynél nemesebbet, értékesebbet és emberibbet nehezen tudnék elképzelni. Tanárember számára ezt jelentheti egy TANÍTVÁNYI TISZTELGŐ KÖTET. S ha valaki irigykedne Ágira emiatt, hát ne tegye! Ő ezért egész eddigi – a kutatómunkát a képzésbe integráló, eleve a hallgatói interaktivitásra építő – oktatói munkásságával keményen megdolgozott. S túl ezen: hallgatói műhelyeket szervezett, társadalomkutatói életutak indulását egyengette, kísérte és kíséri figyelemmel. Talán furcsán hangzik, de neki ez a csodálatos ajándék „jár”. Köszönet érte a szervezőknek, szerkesztőknek.

Ha tőlem kértek ajánlást jelenlegi vagy volt hallgatóim, zárómondatként eddig többször is leírtam már valami olyasmit, hogy „meggyőződésem szerint a tisztelt döntéshozó grémium kedvező döntésével egy támogatásra méltán érdemes fiatal társadalomkutató szakmai fejlődését segíti elő”. Ezt most a következőképpen parafrazálom: meggyőződésem, hogy e kötet szerkesztői és szerzői egy méltán tisztelt társadalomkutató és egy nagyszerű ember iránt fejezik ki megbecsülésüket.

Feleky Gábor